

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVII, broj 13

30. ožujka 2017.

cijena 200 Ft

Živko Mandić: Rječnik govora santovačkih Hrvata

Foto: ZZHM

4-5. stranica

Santovo - Natjecanje u kazivanju stihova
6. stranica

Gala program u Šopronu

11. stranica

„Međimurska popevka” u Fičehazu

14. stranica

Komentar

Njeguimo zavičajni jezik, mjesni govor!

Po jeziku dok te bude, / i glavom će tebe biti /... Bez njega si bez imena, / Bez djedova, bez unuka. / U prošasti sjena puka, / U budućem niti sjena! – stihovi su pjesnika Petra Preradovića koje smo često kazivali kao osnovnoškolci. Oni mi do danas odzvanjaju u ušima, a prate me cijeloga života, u svako doba dana i u svakome trenutku, u svome radu, ali i privatnom životu.

I dok su nam desetljećima nametali prvenstvo književnog jezika – koji je utemeljen na jednom, na štokavskom narječju, iako znamo da je povijesni razvoj hrvatskoga jezika uključio, uključuje i čakavsko i kajkavsko narječje, a da i ne spominjemo jedan hrvatsko-srpski jezik s dvije inačice, sa zapadnom i istočnom – nad svojim zavičajnim, mjesnim govorom, naš govor koji smo naučili od naših starih često su obilježavali provincijalnim, nepravilnim, koji treba zaboraviti ili barem potisnuti. Međutim, ako kažemo hrvatski jezik, on podrazumijeva jedinstvo svih zavičajnih govora, njihovih narječja, pa i mjesnih govora, te književnoga (standardnoga) jezika.

Druga je stvar da svi Hrvati, pa i mi u Mađarskoj, pripadali bilo kojoj etničkoj skupini, govorili bilo kojim zavičajnim jezikom, ili mjesnim govorom, moramo naučiti hrvatski standardni jezik. Jer književni, ili preciznije standardni jezik propisan, služben je jezik neke jezične zajednice. On je zajednički jezik svim govornicima određene jezične zajednice – normiran i općeprihvaćen oblik jezika koji služi svim jezičnim potrebama hrvatske jezične zajednice i u Hrvatskoj i u inozemstvu, u urođenim, autohtonim hrvatskim sredinama, ali i diljem svijeta gdje danas obitavaju Hrvati. Prema tome, a zaključci su to i stručnjaka, standardni (književni) jezik uči se, podučava (u prvom redu kroz obrazovni sustav, u školi, ali i kroz druge ustanove i javnu uporabu), a zavičajni jezik, mjesni govor treba njegovati. Jer upravo bogatstvo hrvatskoga jezika jest u različitim idiomima, narječjima i mjesnim govorima. Stoga valja poticati da se zavičajnim jezicima i mjesnim govorima posveti veća pozornost u nastavi, u udžbenicima hrvatskoga jezika. U protivnome zaboravit ćemo, izgubit ćemo dio svoje jezične i kulturne posebnosti, svoje pradjedovske baštine. Konačno valja pozdraviti zamisao i prijedlog ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj u povodu nedavnoga predstavljanja Rječnika govora santovačkih Hrvata autora Živka Mandića, da bi svaka etnička skupina trebala imati barem jedan takav rječnik. Upravo da bismo sačuvali dio svoje baštine koja je u nestajanju.

S. B.

Glasnikov tjedan

U svojevrsnoj su ofenzivi prema državnim ustanovama Republike Hrvatske gradišćanskohrvatski političari i crkveni vrh u Gradišću u Austriji. Početak veljače donio je proslavu sv. Vlaha u Dubrovniku i svetu misu koju je predvodio mons. Egidije Živković, biskup Želznog u Gradišću. U svojoj homiliji on reče: „Ja vas molim kao vjerni Hrvat iz Gradišća, iz dijaspore stare 500 godina, čuvajte slobodu.“, te dodao: (...) „Da smo mi, gradišćanski Hrvati, bili pognute glave i uvijek se sklanjali od svake nevere, davno bismo nestali. A vidite, unatoč svim vjetrovima, mi smo opstali, a pred nikim nismo puzili.“ Nepuna dva tjedna poslije biskupa je primio premijer Plenković. Biskup Živković najavio je početak djelovanja kulturno-prosvjetne udruge »Hrvat S. A. M« (Slovačka – Austrija – Mađarska) koja će pod europskim krovom okupiti sve gradišćanske Hrvate. Istaknuo je da će se u svibnju u Zagrebu održati prvo zajedničko skupno hodočašće gradišćanskih Hrvata Premijer Plenković hrvatska vlada podupire udruge te da ćanskim Hrvatima Središnjega državnog Republike Hrvatske u suradnju budu Hercegovine. I skup kardinal Josip Egidija Živkovića, biskupije.

„Da smo mi, gradišćanski Hrvati, bili pognute glave i uvijek se sklanjali od svake nevere, davno bismo nestali.“

A vidite, unatoč svim vjetrovima, mi smo opstali, a pred nikim nismo puzili.“

nakon 500 godina. naglasio je da će hrvatski djelovanje spoje suradnja s gradišćanskim ojačana preko nog ureda za Hrvatsku, te predložio uključeni i Hrvati Bozanić primio je kupa Željezanske biskupije.

Krajem veljače izaslanstvo Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću, u Zagrebu je pregovaralo sa Središnjim državnim uredom za Hrvatsku izvan Republike Hrvatske, tražeći potporu projektu sanacije prostorije knjižnice Hrvatskoga kulturnog društva u Gradišću, koja je od velike važnosti za gradišćanske Hrvate. Pri HKD-u djeluje i Koordinacijski odbor koji pospešuje međusobnu suradnju gradišćanskih Hrvata u Austriji, Slovačkoj i Mađarskoj

Ovih je dana utemeljena Katedra za hrvatski jezik pri Pedagoškoj visokoj školi Gradišće. To je još jedan velik uspjeh gradišćanskih Hrvata, to više što Katedru vodi gradišćanska Hrvatica podrijetlom iz Velikog Borištofa, Zorka Kinda-Berlaković koja i na Sveučilištu u Beču drži kolegije iz gradišćanskohrvatskoga.

Biskup Živković svojom homilijom u Dubrovniku oduševio je vjernike, te su gradišćanskohrvatski hodočasnici i biskup Živković pozvani u Zagreb. Pozvani su svi gradišćanski Hrvati iz svih država, iz Austrije, Mađarske i Slovačke da dođu na hodočašće u Zagreb, koje bi trajalo tri dana, od petka, 19. svibnja, do nedjelje, 21. svibnja, s programima predstavljanja gradišćanskih Hrvata. Svetu misu na gradišćanskohrvatskom jeziku u zagrebačkoj katedrali, 21. svibnja, koju će uživo prenositi i Hrvatska televizija, predvodit će biskup Živković.

Branka Pavić Blažetin

Sačuvaj sjećanja velikih povijesti malih ljudi

Acta Croatica internetska je platforma na kojoj možete pronaći milijune spominjanja osoba u brojnim povijesnim dokumentima, preko dvjesto tisuća podrobnih opisa hrvatskih prezimena i prezimena spomenutih u hrvatskih povijesnim prostorima te preko sto tisuća hrvatskih imena. Također, možete potražiti svoje pretke, istražiti svoje ime i prezime te ustrojiti obiteljska sjećanja.

Nakon besplatne prijave na stranicu, imate mogućnost pregledavati brojne povijesne izborne poput matičnih knjiga Katoličke crkve, poreznih popisa, imenika dostojanstvenika, činovnika i javnih bilježnika, popisa iseljenika u SAD-u i slično.

Experientia docet

Završnica Državnoga natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti

U organizaciji Odjela za maturalne ispite i nadmetanja Glavnog odjela opće prosvjete pri Uredu obrazovanja, 6. ožujka 2017. u Croaticinim prostorijama održana je završnica Državnoga natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti (OKTV). Na završnici su sudjelovala tri gimnazijalca: Andrej Kiss, Antonio Kiss te Erik Kónya; svi su oni polaznici budimpeštanskoga HOŠIG-a. Njihove su odgovore vrednovali: Timea Bockovac, Magdalena Šibalin Kühn i Stipan Karagić.

Iz godine u godinu priređuje se Državno natjecanje srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnost, koje je jednako tako kao što i maturalni sustav doživio je promjene. Prije mnogo godina ako je natjecatelj na završnici bio među prvih tri, bio je oslobođen polaganja maturalnih ispita toga predmeta, jednako tako i prijavnoga na pojedina visoka učilišta. Potom se „samo“ uračunalo u dodatne bodove studija, a u današnjici se može smatrati predmetnom predmaturom. Ne znam je li o uspješnosti nadmetanja govori broj sudionika ili vrsnost njihovih odgovora ili možda vrijedi Vergilijeva izreka kako iskustvo poučava (*Experientia docet*), ali činjenica je da u dubokoj povijesti toga natjecanja prvi put se dogodilo da nije bilo sudionika iz pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje. Na narečeno se nadmetanje trebalo prijaviti do 16. prosinca 2016., a njegov prvi krug, pismeni dio, bio je 16. siječnja 2017. Najbolji su stekli mogućnost sudjelovanja na završnici. Odgovore hošigovaca Andreja Kissa i Antonija Kissa te Erika Kónya, vrednovao je tročlani prosudbeni odbor: Timea Bockovac (predsjednica), Magdalena Šibalin Kühn i Stipan Karagić. Poslije izvlačenja brojeva redosljeda pristupu natjecanja prišlo se poslu.

„Na natjecanju je sudjelovalo tri krasna mladića, maturanata budimpeštanske Hrvatske škole. Trebam naglasiti kako svima njima je puno lakše palo pitanje iz gramatike, i da su malo bili nesigurni iz književnosti. Imam taj dojam da je lingvistika danas prevagnula. Natjecatelji su bili izuzetno pristojni, skromni i poštivali su se komunikacijska, verbalna i neverbalna pravila na ispitu, koja se moraju ispoštovati. Moram istaknuti da mi je izuzetno žao što smo ove godine imali učenike samo iz jedne hrvatske srednje škole. Smatram da je to natjecanje koje ima svoj prestiž, ima svoju tradiciju, i mislim da je to jedan zgodan trenutak kako bismo poslušali naše srednjoškolce“ – reče za Medijski centar Croatica predsjednica komisije Timea Bockovac.

ANDREJ KISS,
HOŠIG-ov maturant, profesorica Mirjana Karagić

Od 2013. godine polaznik je budimpeštanskoga HOŠIG-a. Bio je član školske Literarne i plesne scene, dobivao je glavne uloge. Prije je trenirao nogomet, ali danas igra samo rekreativno. Dobra postignuća ima u učenju. Na natjecanje ga je nagovorila profesorica hrvatskoga jezika i književnosti Mirjana Karagić. Više je zadovoljan svojim odgovorima pismenoga dijela ispita. Na usmenome dijelu iz gramatike izvukao

je brojeve i razumijevanje teksta, a iz književnosti barok. Smatra da su mu jezična pitanja bila lakša. Još nije odlučio u kojem smjeru želi nastaviti studije, možda u Zagrebu ili u drugoj državi.

ANTONIO KISS,
HOŠIG-ov maturant, profesorica Mirjana Karagić

Od 2013. godine polaznik je budimpeštanskoga HOŠIG-a. Bio je član školske Literarne i plesne scene, imao je manje uloge. Na natjecanje ga je nagovorila profesorica hrvatskoga jezika i književnosti Mirjana Karagić. Pismeni dio nadmetanja smatra lakšim od usmenoga. Nije zadovoljan svojim odgovorima na završnici jer smatra da se lakše izražava u pismenom obliku. Iz jezikoslovlja je izvukao stilistiku, iz književnosti realizam. No

nada se dobrome rezultatu. Prijavio se na fakultet u Nizozemskoj, smjer međunarodna hrana. U slobodnome vremenu u Subotici vozi motorbicikl.

ERIK KÓNYA,
HOŠIG-ov maturant, profesorica Mirjana Karagić

Bio je prvi koji je pristupio ispitu i, kako reče, nije imao tremu. Od zadnje godine vrtiča polaznik je budimpeštanskoga HOŠIG-a, dobre rezultate postiže i u učenju i u športu, u atletici. Na natjecanje se prijavio već lani, ali nije dospio u završnicu. Smatra da su pitanja bila teška, ali je zadovoljan svojim odgovorima pismenoga dijela te smatra da je već uspjeh što je sudionik završnice. U završnome dijelu dao je malo solidnije odgo-

vore iz književnosti, zadovoljniji je s odgovorima iz gramatike, jer jezikoslovlje smatra lakšim za usvajanje. Iz gramatike je izvukao tezu o glagolima, iz književnosti renesansu. Posljednjih godina samo na razini hobija bavi se športom, te u slobodnome vremenu relaksira, jer sada smatra najvažnijem učenje i pripremu na maturalne ispite. Svoju daljnju naobrazbu vidi na farmaceutskom fakultetu.

Kako Medijski centar Croatica doznaje, prema službenoj obavijesti Glavnog odjela opće prosvjete pri Uredu obrazovanja, prvo je mjesto na Državnome natjecanju srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti postigao Erik Kónya, drugo Andrej Kiss, a treće Antonio Kiss. Svečano proglašenje i urudžba diplome bit će u svibnju ili lipnju u budimpeštanskoj Gimnaziji Zsigmonda Móricza. Čestitamo sudionicima te im želimo mnogo uspjeha na maturalnim ispitima.

Kristina Goher

Predstavljeno životno djelo Živka Mandića

Rječnik govora santovačkih Hrvata, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh, 2016.

Spomenik maloj hrvatskoj zajednici koja polako nestaje, ali koju do danas krasi ljubav prema materinskom jeziku

U suorganizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i mjesne Hrvatske samouprave, u četvrtak, 16. ožujka, u Santovu je predstavljen Rječnik govora santovačkih Hrvata, objavljen potporom Ministarstva ljudskih resursa. Najnovije djelo Živka Mandića pobudilo je veliko zanimanje njegovih suseljana i sunarodnjaka, a došli su i brojni gosti. Svojom nazočnošću događaj su uveličali čelnici Hrvatske državne samouprave (HDS) i Saveza Hrvata u Mađarskoj, predsjednici Ivan Gugan i Joso Ostrogonac, HDS-ova dopredsjednica Angela Šokac Marković, konzul savjetnik Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Neven Marčić, predsjednik Županijske hrvatske samouprave Joso Šibalin i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov. Pozivu su se odazvali i predstavnici kulturnih udruga podunavskih Hrvata Šokaca iz Vojvodine: iz susjednog Brega (Bački Breg) i obližnjeg Monoštora (Bački Monoštor) te Sombora, nadalje predstavnici prijateljskog naselja Petrijevaca iz Hrvatske, ali i okolnih bačkih naselja: Baje, Gare te Pečuha. Na predstavljanju koje je održano u knjižnici santovačkog doma kulture, o Rječniku su govorili recenzent dr. sc. Živko Gorjanac, autor Živko Mandić, a u ime nakladnika dr. sc. Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj.

Rječnik je objavljen u nakladi Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, za nakladnika je odgovoran dr. sc. Stjepan Blažetin, a recenzenti su mu dr. sc. Marko Samardžija (Zagreb) i dr. sc. Živko Gorjanac (Baja). Na 905 stranica Rječnik sadrži nešto više od dvadeset tisuća natuknica, a Živko Mandić uz narječnu riječ bilježi naglasak i određuje njezino morfonološko mjesto, daje one glavne oblike promjenljivih riječi koje se razlikuju od onih u standardnom jeziku, objašnjava riječ standardnom riječju, te dodaje primjer natukničke riječi u rečenici u kojoj također bilježi akcente, čime omogućava korisniku odnosno čitatelju upoznavanje svekolikoga jezičnog blaga santovačkoga govora. Uz to u Proslavu Rječnika daje kratak pregled povijesti Santova i santovačkih Hrvata, a navodi i važnije značajke santovačkoga govora.

„Riječ recenzenta” potpisuje dr. sc. Marko Samardžija, koji uz ostalo zaključuje: Nema sumnje da će svojom kakvoćom Rječnik govora santovačkih Hrvata stati ravnopravno uz bok već spomenutu nizu vrijednih dijalektnih rječnika hrvatskih govora koje su njihove autorice i autori sastavljali vođeni istom osnovnom namjerom koja je vodila i Živka Mandića: popisati i objasniti što je moguće više od leksičkoga blaga materinskoga idioma kako bi navlačenje koprene zaborava na nj bilo bar usporeno ako već ne može biti zaustavljeno.

Jedan od recenzenata profesor Visoke škole Józsefa Eötvösa u Baji dr. Živko Gorjanac, rodom Santovac, koji je doktorirao na temu Hrvatski govor sela Santova, ukratko se osvrnuo na dosadašnji rad Živka Mandića na polju sakupljanja, bilježenja i obradbe usmene književne baštine, onomastičke i toponomastičke

Stipan Balatinac, dr. sc. Stjepan Blažetin, Živko Mandić, autor Rječnika govora santovačkih Hrvata, i dr. sc. Živko Gorjanac

građe santovačkih Hrvata. Kako uz ostalo reče, ovaj Rječnik srednje veličine s domalo tisuću stranica, grafički je lijepo opremljen koji crveno-bijelo-plavim koricama i motivima šokačke tkanine priziva osjećaj o čvrstoj nacionalnoj pripadnosti santovačkih Hrvata i njihovoj neizmornoj ljubavi prema tradiciji. On je ukratko prikazao način obradbe natuknica, a napomenuo je i neke važnije značajke santovačkoga govora, te leksičke i sintaktičke primjere.

Autor Živko Mandić zahvalio je prije svega nakladniku, Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj (Pečuh) i njezinu ravnatelju dr. sc. Stjepanu Blažetinu, zatim recenzentima dr. sc. Marku Samardžiji i dr. sc. Živku Gorjancu koji su, kako reče, obavili golem posao i pridonijeli da ova knjiga bude što vrednija, jednako kao i suorganizatoru predstavljanja santovačkoj Hrvatskoj samoupravi.

– *Mogu reći da sam danas izuzetno sretan. Sretan zato što se obistinila moja davna želja da se objavi takva knjiga kojom će spasiti cijeli govor santovačkih Hrvata. Tom sam knjigom okrunio svoju dosadašnju djelatnost glede skupljanja, bilježenja naše sveopće baštine. U nju sam uložio najviše vremena i truda. Neću pretjerati kažem li da santovačke riječi bilježim pedesetak godina – reče uz ostalo autor ističući kako se misao o sastavljanju santovačkoga rječnika javila još daleke 1962. godine kada je dospio u Budimpeštu, u tada jedinu našu gimnaziju.*

Srećom, već sam davno shvatio da naš santovački govor polako, ali sigurno iščezava, nestaje u grob. Jer ova naša mala hrvatska zajednica, čije je srce stoljećima snažno kucalo, sada polako nestaje. Ta se naša grana suši i u dogledno vrijeme vjerojatno neće biti nijednoga govornika ovoga našega govora. Stoga nisam smio taj naš lijepi govor prepustiti zaboravu, pa sam upornije i sustavnije radio na tome. Na to me potakla i činjenica da mnoga naša sela koja su nekoć bila čisto hrvatska, danas uopće nemaju Hrvata, i ne znamo posve sigurno kakvim su jezikom govorili.

O najvažnijim značajkama santovačkoga govora Živko Mandić naglasio je ponajprije ikavicu koja je, kako uz ostalo reče, lijepa kao u Bartola Kašića, čista poput suze. Krasi ga stari naglasak, primjerice *divojka, lisica, lopata*; dativ i lokativ na -e umjesto -i: *Do sam Marije, Bio sam u crkve*; ali je sačuvan i stari oblik množine

lokativa na *-ah* gdje je gubitkom glasa *h* ostao samo *a*: *U njevi soba su lipe ponjavke*; zatim praslavensko meko *r*, izgovara se npr.: *gorje, morje, širje* koje je u santovačkih Hrvata očuvano, pa čakavizmi: *iščem, pljušči, Plandišće pregošća*; zavnuti naglasak ili čakavski akut: *kako, vode, teče, trčucke*. A da je posrijedi vrlo starinski govor svjedoče i oblici: *viđem je* umjesto standardnog vidim ih, što upućuje čak na staroslavenske korijene.

Prema autorovim riječima, ova baština spašena je u zadnjem trenutku, stoga je nastojao pribilježiti što moguće više riječi. Jer govornika je sve manje i manje, zato je pokušao obuhvatiti sva područja života, nazive pojedinih rukotvorina, pučku medicinu, praznovjerje, imena vila, nazive zvijezda, sve o odjeći, o prehrani, o mikrotoponimima koji predstavljaju veliko bogatstvo, (zabilježeno ih je čak 350), zatim naziva biljaka 616, životinja 260 i druge. Posebno je naglasio zasluge mnoštva kazivača, od kojih je izdvojio: Barišu Blažetina zvanog Torbonoša, Stipu Fucina, Đuku Galića, Matiju Velina, Marina Blažetina, Živka Šimića, Marina Žužića i sveznadaricu Anicu Jozić (r. 1889.). Zbog prevelike građe ograničio se samo na manje poznate i nepoznate riječi.

Glede natuknica uz ostalo reče da je u svakoj gramatička obradba, tumačenje na književnom jeziku, te primjeri iz živoga govora, između ostalog brojne poslovice, ustaljeni izrazi (frazemi), pučke prisposode...

– *Jest da smo mi Šokci, i time se ponosimo, ali smo sastavni dio hrvatskoga naroda što bjelodano svjedoči i ovaj Rječnik. Dragi sunarodnjaci, primite ovu knjigu s takvom ljubavlju s kakvom sam je godinama stvarao.* – zaključio je na kraju Živko Mandić

Izrazivši zadovoljstvo velikim brojem okupljenih, uime nakladnika dr. sc. Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, naglasio je barem dvostruku ulogu Rječnika.

– *Jedna je uloga ove knjige znanstvena, dakle ono je neprijeporna znanstvena vrijednost koja se u toj knjizi nalazi i čime će se moći budući istraživači koristiti za svoj posao. Ali druga vrijednost, koja se vidjela i ovdje danas, i osjeća se u zraku, to je ona osjećajna, emotivna vrijednost za sve one koji su danas ovdje, za sve one koji žive u Santovu i koji imaju prije svega emotivni odnos prema ovomu hrvatskom, šokačkom lokalnom govoru. To je ona dvostruka uloga koju ova knjiga želi i nadam se da ispunjava u potpunosti. Ona je spomenik u stručnom, znanstvenom smislu, s druge pak strane spomenik jednoj zajednici koja, svi dobro znamo, polako nestaje, ali će ostati zabilježena u ovih devetsto i pet stranica koliko rječnik ima.*

Kako uz ostalo reče dr. sc. Blažetin, rječnik sadrži više od dvadeset tisuća natuknica, od toga 2300 posuđenica, stranih riječi, dakle svega desetak posto cjelokupne građe. Sve ostalo govori o našem hrvatskom govoru koji odiše bogatstvom, bogatstvom koje, nažalost, nestaje pod utjecajem standardnog jezika, medija, suvremenog načina života.

Okupila se brojna publika i mnogi uzvanici.

Živko Mandić, autor Rječnika govora santovačkih Hrvata, sa svojim Santovcima

– *Ova knjiga želi biti uzor za svakoga koji eventualno želi opisati lokalni govor nekoga svog naselja. Voli bih da sve etničke skupine u Mađarskoj imaju barem jednu ovakvu knjigu. Dakle, recimo da barem jedno bunjevačko mjesto ima ovakav rječnik. Bilo bi dobro da to imaju podravski Hrvati, šokački Hrvati u Baranji, bošnjački Hrvati u okolici Pečuhu. Pomurski Hrvati imaju sličan rječnik Erike Rac koji nije samo rječnik lokalnoga govora. Također bi bilo dobro da ga imaju i zapadni Hrvati u Mađarskoj.* – izrazio je dr. sc. Stjepan Blažetin želju i potrebu hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Prema njegovim riječima knjiga je objavljena u 204 primjerka, a koštala je umalo 2,5 milijuna forinta, tiskanje, omot, honorari recenzenata, što znači da bi ova knjiga trebala imati cijenu od deset tisuća forinta. Napomenuo je da je knjiga, primjereno sadržaju i znanstvenoj obradbi, dobila i odgovarajuću grafičku opremu koju je izradio István László, i naravno tvrdi uvez koji zahtijeva ova knjiga svojim opsegom. Jednako tako istaknuo je recenziju profesora Samardžije, koji se bavi slavonskim štokavskim govorima, ona je uvrštena u ovu knjigu, vrlo informativna, naprosto da se vidi da se ne radi o jednom skupu riječi, nego o jednom osmišljenom znanstvenom djelu koje služi na čast autoru, ali i cijeloj zajednici.

Tomislav Žigmanov, ravnatelj zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, čestitao je autoru Živku Mandiću na ovome kapitalnom djelu ne samo kada su u pitanju Hrvati u Mađarskoj nego i svi Hrvati u europskim državama kao autohtone manjine. Kako uz ostalo reče, koliko je njemu poznato, ako samo letimice pogledamo panoramu rječnika mjesnih govora, ono i po obujmu, a kako smo čuli, i na stručan način nadilazi sve one rječnike koji su bili objavljivani do sada.

– *U tom smislu čestitam Živku Mandiću na nesvakidašnjem naporu, na dugogodišnjoj posvećenosti, na stručnom pristupu, i na koncu na pozitivnom ishodu na kojem treba zahvaliti znanstvenoj zajednici, Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj, i ne samo njemu nego i akademskoj zajednici, recenzentima, cijeloj hrvatskoj zajednici u Mađarskoj i Hrvatskoj državnoj samoupravi. Obogatili ste prostor izvandomovinske Hrvatske s kapitalnim djelom. Imate na što biti ponosni i vi, i znanstvena, i cijela hrvatska zajednica u Mađarskoj. Bilo bi dobro da priznanje dođe i sa strane mjerodavnih ustanova iz naše matične zemlje.* – zaključio je Tomislav Žigmanov.

Dodajmo zaključno da je ovo zasigurno najveći pothvat autora Živka Mandića i nakladnika Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, znanstveno djelo čime su zadužili cijelu našu hrvatsku zajednicu u Mađarskoj. Ona će biti korisna za sve one koji su osjećajno vezani za ovaj govor, za santovačke Hrvate, ali i za sve one koji budu istraživali mjesne govore, za sve one koji će prionuti sastavljanju rječnika nekoga lokalnoga govora. S. B.

Dani hrvatskoga jezika u santovačkoj Hrvatskoj školi

Natjecanje u kazivanju stihova

U okviru priredbe *Dani hrvatskoga jezika*, u organizaciji Hrvatske osnovne škole u Santovu, 21. ožujka priređeno je natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskome jeziku. Nakon izbora najboljih po razredima, na školskome natjecanju, koje je upriličeno u mjesnoj knjižnici, sudjelovalo je 30 najboljih kazivača od 1. do 8. razreda:

Prema odluci ocjenjivačkog suda, u kojem su bile učiteljice razredne nastave i učiteljice hrvatskoga jezika, najboljima su proglašeni: u kategoriji 1. – 2. razreda 1. mjesto Sonja Prehalek 1. r. (Zlata Kolarić Kišur: *Janko raščupanko*), 2. Lili Éva Pintér 2. r. (Jadranka Čunčić Bandov: *Proljetno kreketanje*) i 3. Kinga Orbán 1. r. (Jadranka Čunčić Bandov: *E, baš, hoću*); u kategoriji 3. – 4. razreda: 1. Viven Jakošević 4. r. (Marina Grbec: *Privjesak od zlata*), 2. Sanja Baltin 3. r. (Natali Šarić: *Neobični mrav*) i 3. Barbara Tamási 3. r. (Gustav Krklec: *Neostvarive želje*); u kategoriji 5. – 6. razreda: 1. Marina Galić 6. r. (Dragutin Tadijanović: *Da sam ja učiteljica*), 2. Annamaria Vöő 5. r. (Grigor Vitez: *Strah*) i 3. Dóra Orbán 6. r. (Mišo Jelić: *U čast ikavici*); u kategoriji 7.– 8. razreda: 1. Natanael Nagy 7. r. (Vladimir Kovačić: *Hvaljen Isus, moja stara bako*), 2. Milan Milanković 8. r. (Dobriša Cesarić: *Balada iz predgrađa*) i 3. Klaudia Wollár 7. r. (Vladimir Kovačić: *Hvaljen Isus, moja stara bako*). S. B.

V. međunarodni susret Pasijska baština u Mađarskoj

Pečuh, Martinci 18. – 19. ožujka 2017.

Peti, jubilarni međunarodni susret pod imenom Pasijska baština u Mađarskoj održan je 18. i 19. ožujka. Program se već peti put u preduskršno vrijeme priređuje u suradnji Zaklade Zornica s udrugom Pasijska baština za pripadnike hrvatske narodnosti u našoj zemlji. Prvi put domaćin priredbe, prije pet godina, bio je Klub Augusta Šenoe u Pečuhu, potom mohačka Hrvatska samouprava i Šokačka čitaonica; treći put domaćin je bila santovačka Hrvatska samouprava i Hrvatsko školsko središte u tom selu, a 2016. godine susret je održan u Vršendi. Ove godine domaćin je opet bio Pečuh, odnosno dio programa nosio se u Martince.

Prije 26 godina druga Pasijska baština počela je preko svojih programa s prikazom i populariziranjem bogate pasijske baštine svjetske i hrvatske s predstavljanjem glazbenih, likovnih i književnih ostvaraja pučkih pasijskih sadržaja koji tematiziraju Muku. Naime, Muka i Uskrsnuće Isusa Krista temeljne su vrijednosti kršćanske kulture. Tako je udruga do sada organizirala deset međunarodnih dvogodišnjih simpozija pod nazivom „Muka kao nepresušno nadahnuće kulture“, kaže u ime udruge Jozo Čikeš. Neposredan povod utemeljenja udruge 1991. godine bio je napad srpskog agresora na Hrvatsku.

Ovogodišnji mađarski dio programa udruge Pasijska baština odlikovao je okrugli stol s predavanjima na temu korizma i Uskrs, vjerski život Hrvata u Mađarskoj, održan u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe. Skup je pozdravio velečasni Ladislav Ronta koji je na čelu Hrvatskog povjerenstva Pečuške biskupije, i zadužen za pastoralni rad u Biskupiji s vjernicima Hrvatima. On između ostalog kaže da je Biskupija prihvatila program rada Hrvatskog povjerenstva Pečuške bi-

skupije za godinu 2017. Na proteklih pet godina Pasijske baštine u Mađarskoj osvrnula se voditeljica Zaklade Zornica Milica Klaić Taradija; Jozo Čikeš osvrnuo se na simpozije koji su se održali tijekom rada udruge Pasijska baština od njezina utemeljenja do danas; Lila Trubić upoznala je slušateljstvo s hrvatskim uskrsnim običajima, Timea Šakan Škrilin izlagala je o vjerskoj tematici u hrvatskim radijskim i televizijskim programima mađarskoga državnog javnog servisa MTVA; Stjepan Pepelnjak govorio je o znanstvenim istraživanjima Pasijske baštine u Hrvatskoj; Marija Šeremešić o pjesništvu i životu Stipana Bešlina; naslov izlaganja Branke Pavić Blažetin bio je Vjerski život Hrvata u Kozaru: fragmenti – identitet – jezik – vjera.

Potom su u maloj galeriji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe predstavljene šokačke narodne nošnje prigodne za korizmu, u organizaciji osječke Udruge „Šokačka grana“, uz nastup pjevačke skupine Kraljice Bodroga.

Sutradan, nakon nedjeljne mise, u martinačkoj je crkvi priređen koncert korizmenih pjesama u izvedbi zagrebačkoga Vokalnog ansambla „Angeluš“.

Branka Pavić Blažetin

Foto: ANOS KOLLAR

Stručno-metodičko usavršavanje učitelja i odgojitelja u Baji

U središtu nastave uvijek mora biti učenik, a ne učitelj!

U organizaciji lektorice hrvatskoga jezika Zorice Jurčević, na Visokoj učiteljskoj školi Józsefa Eötvösa od 16. do 18. ožujka održalo se trodnevno stručno-metodičko usavršavanje za učitelje, odgojitelje i studente na hrvatskome jeziku, s tematikama iz područja matematike, prirode i društva te hrvatskoga jezika i književnosti. Gostujuće predavačice iz Hrvatske mr. Sanja Basta, savjetnica za nastavu, i Diana Mesić, diplomirana učiteljica mentorica, u ukupno 18 nastavnih sati održale su teorijsko-praktična predavanja kojima je cilj bio osuvremeniti nastavu te je učiniti dinamičnom kroz razne igrolike aktivnosti. Zbog zanimljivosti tematika 20-ak je sudionika doputovalo iz raznih krajeva Mađarske – Pečuha, Kačmara, Santova, Baje, Hrvatskog Židana, Mohača, Šikloša, Berseka, Tukulje te su sva tri dana sudjelovali u praktičnim zadacima i teorijskim osnovama. Svi su sudionici otišli kući s korisnim didaktičkim poklonima te potvrdom o stručnom usavršavanju, a njihovi dojmovi o predavačicama i njihovim predavanjima bili su i više nego pozitivni, sa željom da im se ponovno organizira

stručno-metodičko usavršavanje na hrvatskome jeziku.

Stručno usavršavanje pokazalo se iznimno korisnim jer su se predstavile raznolike metode i pristupi različitim nastavnim područjima, s glavnim ciljem moderniziranja nastavnih metoda, koje su sudionici potom mogli primjenjivati kroza zadane zadatke. Budući da predavačice i u Hrvatskoj vode stručna usavršavanja, te predaju u nastavi već više od 25 godina, pokazale su

da iza tolikih godina rada ne stoji samo golemo iskustvo nego i znanje o potrebama suvremene nastave čiju dinamiku treba uvijek prilagođavati djetetu. Upravo je to i bila njihova glavna poruka sudionicima: „Za kvalitetnu nastavu treba razmišljati kao dijete!“ Jer djetetov svijet obiluje radoznalošću, maštom, kretanjem i neprestanom potragom za znanjem o svijetu koji ga okružuje. Te njegove potrebe stoga ne može aktivirati statična nastava u kojoj je u središtu učitelj – u središtu nastave uvijek mora biti učenik. Ako ćemo se držati toga, i nastavu prilagođavati dječjem svijetu, dobit ćemo ono što je vrednije od svega – dječji osmijeh i osjećaj zadovoljstva u tijeku usvajanja znanja.

Zahvaljujemo stoga našim predavačicama Sanji Basti i Diani Mesić, s nadom da će se naša suradnja nastaviti te da će i dalje prosvječivati kako umove učitelja i odgojitelja, tako i umove onih malenih koji čine našu budućnost.

*Zorica Jurčević
viša lektorica*

Trenutak za pjesmu

ČUVARI

**U borbi protiv korupcije
čudne se stvari zbivaju;
lisicama je zadano
da kokoši čuvaju!**

Ladislav Rodek

Iz tiska izašao umočki rječnik

Na generalnoj sjednici Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj 3. marci-juša, u petak, u Šopronu je najavio Atila Horvat, načelnik Umoka, da je iz Croaticine tiskare izašao umočki rječnik, točnije rečeno knjiga pod naslovom „Kak mi govorimo – Reči Umočānov / Ahogy mi beszélnék – Fertőhomoki szógyűtemény“, kojega je sastavio načelnikov brat, dr. Jožef Horvat, ki, nažalost, danas već nije med nami. U dodatku je u ovom vridnom djelu još pomagao i bivši predsjednik umočke Hrvatske samouprave, veliki aktivist i zaslužni Hrvat Umoka, Joško Jurinković. Kako je rekao još Atila Horvat, ovo izdanje nikako se ne more smatrati klasičnim rječnikom, u kom je na prvi stranica gramatika potom pak po abecednom redu riči, kako se hasnuje u ovom gradišćansko-kajkavskom naselju. Knjiga od 164 stranice more biti pravi unikum svakomu jezičaru, jer jezik umočkih i vedešinskih Hrvatov svakim danom se već zgublja. Presentacija umočkoga rječnika je predvidjena 22. aprila, u subotu, prilikom otvaranja Sesoske hiže u Umoku.

Tiho

U spomen

Anuška Šibalin Bajai (1938. – 2017.)

Nakon teške bolesti, 13. ožujka 2017. preminula je Anuška Šibalin Bajai, nekadašnja dopredsjednica garske Hrvatske samouprave.

Rođena je 21. prosinca 1938. u garskoj bunjevačkohrvatskoj zemljoradničkoj obitelji. Nakon završetka Bunjevačke osnovne škole u Gari, Anuška nastavlja svoje školovanje i maturira u peštanskoj Hrvatskosrpskoj gimnaziji. Nakon mature vratila se u svoje rodno selo i zaposlila se u Selskoj kući, gdje je radila kao matičarka čak do mirovine (1994.). Udala se za Bajca Mátyása Bajaija. Majka je dvojice sinova i baka dvoje unučadi.

Anuška je bila izuzetno aktivna u našem narodnosnom kulturnom životu. Već u svojim gimnazijskim godinama stupila je u garsku folklornu grupu. Kasnije je postala jednim od glavnih organizatora društvenih događaja, prela, sastanaka Bunjevačke kulturne grupe i škole. Godine 2006. postala je članicom i dopredsjednicom garske Hrvatske samouprave, koju je dužnost obnašala do 2014. godine. Između 2006. i 2010. godine bila je i zastupnica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Za njezino se ime vežu brojne priredbe bunjevačkih Hrvata u Gari, ali prije svega uspostava i uređenje klupske prostorije i narodnosne zbirke garske Hrvatske samouprave i utemeljenje današnje garske Bunjevačke izvorne kulturne grupe. Svake je subote uređivala dva bunjevačka oltara i dva kipa u mjesnoj crkvi. Za svoje zasluge, na Danu Hrvata 2011. godine dobila je HDS-ovo odličje za osobit doprinos razvitku društvenog života i kulture Hrvata u Mađarskoj.

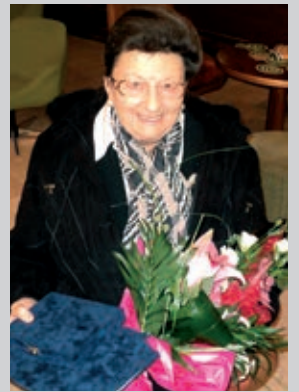
U svojem je radu uvijek bila vrlo odlučna, precizna i neumorna, u svako se doba moglo računati na nju. Njezina je smrt velik gubitak za bunjevačke Hrvate u Gari.

Njezin posljednji ispraćaj bio je 22. ožujka 2017. u 16 sati u garskoj crkvi.

Neka počiva u miru Božjem.

Martin Kubatov

predsjednik garske Hrvatske samouprave

Kozarsko pokladno druženje

Poklade su, milo janje moje, / barem da su u godini troje!

Tradicionalno pokladno okupljanje, uobičajene ženske poklade u organizaciji Hrvatske samouprave sela Kozara održane su i ove godine, 26. veljače u kozarskom domu kulture. Domaćini su goste i prijatelje čekali s izvrsnom rakijom i toplim kolačićima raznih vrsta te domaćom marmeladom. Uz brojne stanovnike sela Kozara okupili su se i brojni Kozarci iz Pečuha i šire te prijatelji, a došlo je i izaslanstvo olaskih i salantskih Hrvata.

Pristigle je pozdravila predsjednica kozarske Hrvatske samouprave Ana Crnković Andresz. U folklornome programu nastupili su: zbor mjesnih umirovljenika „Lila akác“, mala i srednja skupina KUD-a Marica uz pratnju Orkestra Vizin što ga vodi Zoltan Vizvari, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha s pokladnim notama uz pratnju Orkestra Vizin. Slijedila je večera uza zajedničko druženje te plesačnica koju je vodila Vesna Velin uz glazbenu podlogu „Vizinovih“.

Foto: AVOS KOLLAR

Šokice

„O jeziku, rode, da ti pojem...“

Natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskome jeziku u HOŠIG-u

Na Svjetski dan pjesništva, 21. ožujka 2017., u knjižnici budimpeštanske Hrvatske škole recitacije umalo šezdeset kazivača popratili su prosudbeni odbor polaznici i pedagozi ustanove te nekoliko roditelja.

Najbolji školski kazivači

Još malo vježbanja...

Natjecanje u kazivanju pjesama i proze na hrvatskome jeziku posebna je osobitost u školskim odgojno-obrazovnim sadržajima budimpeštanskoga Hrvatskoga vrtića, osnovne škole, gimnazije i đačkoga doma, naime posljednjih godina osjetno je napredovanje, razvoj pri nastupima kazivača. Istinska je to svečanost hrvatske riječi, koja svima nama skreće pozornost kako ona i u ukoričenom obliku ima svoju budućnost jer za interpretaciju nije dovoljan hrabar, samouvjeren nastup osobe, odlično znanje hrvatskoga jezika, snalaženje u pojmovniku, nego načitanost, pomalo dublji pristup, kada se kod čitanja malo zastane pa se razmišlja. Ali osnova je znanje teksta. Kod polaznika nižih razreda još su uvijek prisutni rekviziti gestikulacije, što je i dobro jer je to poticaj na daljnji napredak kazivača. Možda kod izbora pisane riječi najviše dolazi u prvi plan dobro poznavanje sposobnosti interpretatora od strane nastavnika, profesora hrvatskoga jezika i književnosti. Ali trebam podvući kako je to i nadalje timski rad učenika i pedagoga, bez obzira na dob recitatora.

Nakon pozdravnih riječi ravnateljice škole Ane Gojtan, školsku je svečanost sa stihovima Slavka Mihalića „Atlantida“ otvorila gimnazijalka, dugogodišnja pobjednica nadmetanja Dorka Paradi. Kazivali su se ostvaraji iz sveopće hrvatske književne baštine, a od domaćih autora birani su stihovi: Jolanke Tišler, Đuse Šimare

Pužarova i Stipana Blažetina, te iz svjetske književnosti Sergeja Jesenjina, Williama Shakespearea i Jacquesa Préverta. Pohvalno je da su polaznici osmoga razreda Milena Maja Šindik i Emre Sancakrat kazivali svoje pjesme, a također treba naglasiti nastup Kyre Feher (M. Krleža: Khevenhilller) i Martina Benceša (Jolanka Tišler: Naveke su te šibali) koji su odabrali stihove na kajkavskome narječju. Nastupe je ocijenio prosudbeni odbor natjecanja: Aleksandra Kovač, kao predsjednica, Anita Horvat-Bandy i Dorka Paradi kao članice. Kazivače su pripremile Dejana Šimon, Kristina Nemet, Snježana Baltin, Katica Benčik, Anita Rittgasser, Zlata Gergič, Kristina Kirhofer, Monika Režek, Anita Horvat-Bandy, Marijana Jakošević, Marija Šajnović i Mirjana Karagić. Kada izjavljujem da prosudbeni odbor ni ovoga puta nije imao lak zadatak, uopće nije riječ o smicalici ili pretjerivanju. Mnogi su kazivači dokazali da mogu i bolje interpretirati stihove, napraviti korak unaprijed, prekoračiti možda nehotice od nas publike dobivene zahrđale okvire. I toga su se dana narodili novi daroviti učenici, i svi su sudionici pridonijeli da se stvori savršena slika u kojoj su svi oni jedan potez kista nadahnuća. Ali pojedini ma još nije kraj nadmetanja, naime oni će zastupati HOŠIG na državnome natjecanju kazivanja stihova na hrvatskome jeziku, koje organizira Hrvatska državna samouprava. Najboljima su uručene spomenice i knjige, koje je dijelom darovala Izdavačka kuća Croatica.

Čestitam svim sudionicima školskoga natjecanja, te im želim mnogo uspjeha u nadi da ćemo se susresti i nagodinu na svečanosti hrvatske riječi.

Kristina Goher

REZULTATI NATJECANJA:

1. – 2. razredi:

1. Tamara Kákonyi, 1. r., S. Jakševac: Kišobran,
2. Lila Bendeskov, 1. r., Z. K. Kišur: Pričaj mi, bako,
3. Danijel Ružič, 2. r., R. Zvrko: Nogomet u razredu.

3. – 4. razredi:

1. Vedran Jenjik, 3. r., T. Bilopavlović: Ah, ta ljubav,
2. Sara Kohari, 3. r., S. Jakševac: Zaljubljeni svijet,
3. Zengó Markó, 3. r., N. Mauer: Tko je otac.

5. – 6. razredi:

1. Nina Šindik, 5. r., L. Paljetak: Prvo ljubavno pismo,
2. Grga Sabo, 5. r., M. Krleža: U predvečerje,
3. Luka Lampshire, 5. r., J. Prevart: Loš učenik.

7. – 8. razredi:

1. Maja Šindik, 8. r., M. M. Šindik: Neuzvratarena ljubav,
2. Flora Fowkes, 8. r., R. Zvrko: Tvoja staza,
3. Maja Tóth, 8. r., M. Slaviček: Ljudi imaju.

9. – 10. razredi:

1. Tena Šindik, 9. B r., M. P. Mikuljan: Bilo je takvih trenutaka,
2. Lelle Tomszer, 10. r., S. Jesenjin: Trenutka još se sjećam,
3. Deniza Dancs, 10. r., V. Parun: Ropstvo.

Posebna nagrada:

- Martin Benceš, 9. N. r. J. Tišler: Naveke su te šibali.

11. – 12. razredi:

1. Ivan Momirov, 11. A r., Đ. Š. Pužarov: Stojim pred vama,
2. Mia Barbir, 12. r., M.: Ulomak iz romana Na rubu pameti,
3. Majra Prekajski, 11. A r., S. Blažetin: Što bježiš iz te sreće.

Posebna nagrada: Kyra Fehér, 12. r., M. Krleža: Khevenhilller.

Gala program u Šopronu

Tanci, jačke i štrofe Gradišćanskih Hrvatov

Po sambotelskom adventskom koncertu Gradišćanskih Hrvatov u Željeznoj županiji, predsjedništvo Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj se je dogovorilo da drugi gala program u Šopronu bit će malo proširen i da tamo dojdou uglavnom jačkarni zbori, tamburaši i folkloriši sjeverne županije Gradišća. Tako je došlo do toga gala programa velikog za generalnom sjednicom DGHU-a, 3. marcijusa, u petak, u Kulturnom centru „Ferenc Liszt“.

Umočki pir u izvedbi HKD-a „Kajkavci“

Impozantnu zgradu je napunila ta večer hrvatska rič, a na hodniku su panoi dičili Nikolu Zrinskoga, nazvisti treću gradišćansku turu „Po staza naših starih“, a izloženo je bilo i najnovije djelo koljnofskoga drivozrebara, Ferenc Taschnera. Vukovarski vodotozanj uklesan s riči hrvatskoga književnika Tomislava Marijana

gradišćanskih sel i predsjednici ter zastupnici hrvatskih samoupravov. Vince Hergovič, predsjednik DGHU-a i Štefan Kolosar, predsjednik Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije, imali su kot glavni organizatori i za kulisami svoju zadaću. U maratonskom programu folklorno-glazbeno bogatstvo Hr-

Bilosnića, nadahnuće je iz lanske vukovarske „Kolone sjećanja“, kade je kot kotrig gradišćanske delegacije koracao i naš skromni umjetnik. U ime organizatorov, DGHU-a, Hrvatske samouprave Jursko-mošonsko-šopronske županije, Šopronskoga hrvatskoga kulturnoga društva i Hrvatske samouprave Šoprona nazočne je pozdravio i program moderirao dr. Franjo Pajrič, a u predstavljanju pojedinih grup mu je pomagala i tajnica Društva, Mirjana Šteiner. Med časnim gosti su sidiili: Maja Rosenzweig Bajič, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Mate Firtl, parlamentarni zastupnik, i Ivan Guban, predsjednik Hrvatske državne samouprave, ter brojni načelniki

Bondersölj pred nastupom

Koljnofska klapa „Golubice“

Dio šopronskoga tamburaškoga sastava „Starci“

vatov su nam predstavili na pozornici tamburaši „Starci“ iz Šoprona, tamburaški sastav iz Bizonje, jačkarni zbor „Mali Dunaj“ iz Kemlje, tamburaši iz Umoka, tamburaški sastav „Bondersölj“ iz Koljnofa, ženska klapa „Golubice“, takaj iz Koljnofa, tamburaši Unde, ženska vokalna skupina „Biseri“ iz Unde. U finišu večera došli su tančoši na red. Umočki pir, u izvedbi HKD-a „Kajkavci“ iako je jur po nekoliko puti vidio človik, i onda je vik pun pogodak za pravu atmosferu, kot i vinska koreografija KUD-a „Veseli Gradišćanci“ iz Unde, a u dodatku su umočki i undanski tančoši predstavili još jednu gradišćansku koreografiju. Ovde je bio i Jožef Grubič iz Koljnofa ki je pak recitirao pjesme od Mate Šinkovića ter Lajoša Škrapića. Druženje Gradišćanskih Hrvatov u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji je nastavljeno u koljnofskom restoranu „Levanda“ uz bogate stole i muzičku pratnju. *Tiho*

U lukoviškoj školi

Kako donosi županijski portal sonline, više od polovine učenika lukoviške osnovne škole pohađa nastavu narodnoga plesa. Istaknutu ulogu u životu škole ne igra samo hrvatska plesna kultura nego i njegovanje jezika – piše Adrienn Gamos. Već na ulazu u školu pozornost privlače crteži slikani različitim tehnikama ukazujući na bogatu dječju maštu i stvaralački duh.

I ove se godine učenici spremaju predati crteže na raspis nagradnoga likovnog natječaja Hrvatske državne samouprave Naši svetci (moja vjera, crkva, zaštitnik sela, hodočašća, proštenja).

Uspješno smo sudjelovali na regionalnom (lijepo čitanje) id ca ustanove Eleonora Varga Kecskés, te dodaje da učenici tjedan dana provode u jezičnom kampu u Pansionu Zavičaj u Vlašićima na otoku Pagu, a troškove kampa snose narodnosne samouprave sela Potonje, Novoga Sela, Brlobaša, ovisno odakle je učenik. Djeca uče hrvatski jezik i književnost u pet sati tjedno plus sat narodopisa, uz izvrsne uvjete rada, jezični laboratorij, interaktivne ploče, najnovije rječnike – kaže voditeljica ustanove.

Već četvrtu-petu godinu dolazim u Lukovišće, od prvoga do osmog razreda u dvije grupe s četrdeset učenika iz više naselja učimo narodni ples – kaže umjetnički voditelj Folklornog ansambla Baranja Đuro Jerant, te dodaje: To znači da polovina učenika iz škole pohađa nastavu narodnoga plesa. Lijepo je vidjeti kako se toliko učenika zanima za umjetnost i da toliko njih čuvaju hrvatske kulturne vrijednosti. Tjedno u četiri sata imamo narodni ples, a uz tehniku plesa učimo i „specijalne“ hrvatske plesove. Prije dvije godine u KAPOŠVARU smo osvojili zlatno odličje. Korak po korak napredujemo, počeli smo sa šokačkim plesovima jer je njih tehnički lakše usvojiti, ali dok se oprostite od škole, učenici savršeno svladaju i lukoviško udaranje u čizme – kaže Jerant. Mnogi su bili i sudionici plesnog kampa Umjetničke škole Baranja i Folklornog ansambla Baranja gdje su tijekom pet dana plesali 28 sati, a spremaju se u kamp i iduće ljeto – piše www.sonline.hu.

Branka Pavić Blažetin

U lukoviškom dječjem vrtiću, djevojčice u novoj narodnoj nošnji

(Foto: LUKOVIŠKI VRTIĆ)

Visoko priznanje potonjskom načelniku Tamásu Reizu

U povodu nacionalnoga praznika, Dana mađarske revolucije 1848./1849., 15. ožujka, visoko državno priznanje uručeno je i načelniku sela Potonje Tamásu Reizu, predsjedniku Višenamjenskog udruženja barčanske male regije, grupacije koja okuplja tridesetak naselja, gradova i sela, koji gravitiraju gradu Barči.

Odličje predsjednika Mađarske Jánosa Ádera na svečanosti u peštanskom Vigadóu, među ostalim nagrađenima, Tamásu Reizu uručio je ministar ljudskih potencijala Zoltán Balog. On je odlikovan Mađarskim zlatnim križem za zasluge, građanskog reda). Tamás Reiz odličje je dobio za svoj istaknuti i uzorno djelovanje u poslu koji obavlja.

Napomenimo da je gosp. Reizu u sklopu ovogodišnje svečane proslave Dana Šomođske županije dodijeljeno priznanje Za šomođske građane.

Tamásu, čestitamo Ti na priznanju i želimo mnogo uspjeha u daljnjem radu.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

NAGRADNA IGRA br. 9

U vrtovima i voćnjacima u proljeće cvjetaju voćke i druge biljke od kojih će nastati sočan plod. Nadam se da ste zapazili cvijet biljaka koji će nakon zaprašivanja u ljeto i najesen donijeti slasno voće! Uz broj cvijeta napišite o kojoj se voćki radi!!

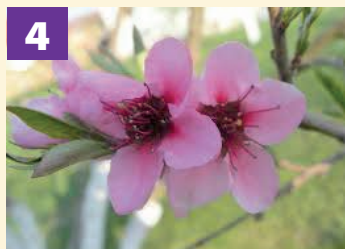
2

1

3

4

5

Veselimo se proljeću

Stiglo je proljeće. Mnogima je to najdraže godišnje doba, cvijeće pupa, priroda se budi, dani su topliji, debele zimske kapute možemo pospremiti u ormar. Prvi dan proljeća datum je kada nam dan i noć traju jednako dugo, obično spada na 20. ili 21. ožujka, ove godine je stigao 20. ožujka. U starom se Rimu prvi dan proljeća slavio kao početak jedne nove godine. Davno prije Rimljana, Kelti su slavili prvi dan proljeća kao uskrsnuće Sunca. Proljeće je za mnoge imalo značenje buđenja, stvaranja i rađanja nečega novog. Proljeće je vrijeme kada mnogo boravimo u prirodi, prve proljetne sunčeve zrake veoma su zdrave nakon duge zime. Uzmite tenisice, bicikle, koturaljke pa uživajte u buđenju prirode!

Petroviska pobjeda u moljanju

Firma za vodovod i kanalizaciju VASIVIZ Zrt., na čelu s direktorom dr. Viktorom Kohutom, rodnom iz Petrovoga Sela, ispisala je za osnovnoškolare naticanje u moljanju i fotografiranje, povodom Svetskoga dana vode. Na naticanje je dospilo brojno djelo, a najbolje slike su predstavljene u okviru izložbe u sambotelkom bazenu. Podiljenje nagradov je bilo 20. marcijuša, u pondiljak, u Sambotelu, kade se je narodio veliki

Crtež Marka Dombija koji je zaslužio prvo mjesto

uspjeh, zahvaljujući i malim umjetnikom Dvojezične škole Petrovoga Sela. Doroti Toth, učenica 4. razreda, i Lili Palković, školarica 7. razreda, su bile med nagradjenimi, a apsolutni pobjednik med učeniki gornjih razredov je postao Mark Dombi, školar 7. razreda. Vridne dare i priznanja je uručio najboljim naticateljem i pravoda i svojim Petrovišćanom, sam direktor firme.

Direktor firme dr. Viktor Kohut s petroviškimi školari (sliva) Mark Dombi, Doroti Toth i Lili Palković

Tiho

VII. predsmotra Međimurske popevke u Fičehazu

Pošto su u Donjem Kraljevcu i Štrigovi održane predsmotre 33. Međimurske popevke, stigao je red i na Pomurje. Bila je to sedma predsmotra u pomurskoj regiji, 25. ožujka u Fičehazu, u organizaciji Društva Horvata kre Mure, KUD-a Sumarton, Udruženja hrvatskih pomurskih samouprava i nedelišćanskog KUU-a Seljačka sloga. Ovogodišnji je odaziv bio slabiji na odnosu na prošle godine, predstavilo se osam izvođača iz Fičehaza, Kerestura, Mlinaraca, Petribe, Serdahela i Sumartona. S predsmotre će biti izabrani najbolji izvođači koji će nastupiti na središnjoj smotri 10. lipnja 2017. u Nedelišču. Pomursku su priredbu i ove godine uveličali svojom nazočnošću dr. sc. Gordan Grlić Radman, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti i njegova supruga, te predstavnici raznih organizacija iz Međimurja i Pomurja.

Pjevački zbor iz Fičehaza

U baštinu međimurskih popijevaka spadaju i pučke popijevke pomurskih Hrvata čije napjeve još čuvaju stariji ljudi, pjevački zborovi, njeguju ih hrvatski pedagozi, nastavnici glazbe. U očuvanju popijevaka golemu je ulogu imao sakupljač, etnomuzikolog Vinko Žganec koji je objavio knjigu Pučke popijevke Hrvata iz okolice Velike Kaniže, koja još i danas služi kao izvor učenja pjesama za mlađe naraštaje, a starije pjevačice, kao što su bile na ovogodišnjoj predsmotri teta Rozika Broz i Margeta Andrašek, čuvaju stare nezabilježene melodije i tekstove. Pomurska je popijevka neka vrsta dokaza podrijetla pomur-

Teta Margeta Andrašek

Teta Rozika Broz

skih Hrvata, odnosno povezanosti Hrvata s lijeve i desne obale rijeke Mure, na što je ukazao i sakupljač Žganec. Sve su te vrijednosti imali u vidu oni koji su osmislili smotru međimurskih popijevaka. S dugogodišnjim trudom i zalaganjem međimurska je popijevka postala nematerijalno kulturno dobro Hrvatske, a ove su godine predstavnici folklornih udruga pokrenuli postupak za upis međimurske popijevke na UNESCO-ov popis nematerijalne svjetske baštine. Održavanje predsmotri u našem Pomurju i njegovanje popijevaka djelić je te hrvatske tradicijske kulture.

Uime domaćina sudionike sedme predsmotre pozdravio je fičehaski načelnik Stjepan Tatai koji se prisjetio vremena kada nisu cijenili pripadnike hrvatske nacionalne manjine, no danas svi pripadnici zajednice mogu biti ponosni na svoje podrijetlo. Zahvalio je kulturnim udrugama na trudu što čuvaju tradicije i običaje te ih molio da svoje znanje prenose i na mlađe naraštaje. Predsmotru je otvorio veleposlanik dr. sc. Gordan Grlić Radman. Rekao je da pučke popijevke govore o životu Hrvata, u njima je očuvan djelić njihove povijesti, i upravo je u tome njihova velika vrijednost. Ujedno se oprostio od pomur-

Greta Lukač i veleposlanik

ske zajednice, naime približava mu se kraj mandata, zahvalio je na suradnji i naglasio da mađarski i hrvatski narod dobri su prijatelji, i to mora tako i ostati. Uime ocjenjivačkog suda pozdravio je dr. Stjepan Hranjec, ujedno dajući upute prilikom izvođenja pjesama, a zatim je slijedio nastup izvođača. Uvodnu pjesmu predsmotre „Međimurje, kak si lepo zeleno“ izveo je fičehaski Pjevački zbor. Za voditelja programa na kajkavskom narječju primio se Jožo Đuric, predsjednik KUD-a Sumarton, zastupnik HDS-a. Ženski pjevački zbor iz Fičehaza predstavio se s pjesmama „K tebi dojdem, Međimorje“ i „Mesec sveti ober kleti“; serdahelski Mješoviti pjevački zbor Mura s popijevkama „Stara gora, nigdar nesi sama“ i „Nega Sonca nit Meseca“; Ženska pjevačka skupina „Petribske ružice“ „Zaigrajte meni“ i „Dremle mi se, dremle“, a mlinarčki Ženski pjevački zbor „Vu nedelo popodne“ i „Zišel se jen“. Mješoviti pjevački zbor KUD-a Sumarton imao je i tamburašku pratnju (Sumartonski lepi dečki) uz popijevke „Vu šumici“, „Štiri snehe“. Kao solisti nastupile su poznate pjevačice: teta Rozika Broz i Margita Andrašek, čuvarice pomurske popijevke Teta Rozika i ove je godine izvela vrlo staru popijevku „Ftica voga lepo speva“, a teta Margeta „Primem pero i papera“. Jedina pjevačica dječje dobi bila je učenica serdahelske Hrvatske osnovne škole Greta Lukač s pjesmom „Dremle mi se, dremle“. Slijed smotri nastavlja se Dječjom smotrom Međimurskih popevki 7. svibnja u Svetom Martinu na Muri, te središnja Smotra Međimurske popevke 10. lipnja.

beta

POZIV

III. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA U PEČUHU

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, **21. travnja 2017. godine** održat će se III. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA U PEČUHU, s početkom **u 19 sati u Sportskoj dvorani „Dezső Lauber“**. Tijekom večeri nagradit će se najbolji proizvođači domaćih svinjskih poslastica u dvije kategorije: kobasice i salame (štifolder). Organizatori pozivaju sve zainteresirane proizvođače navedenih domaćih mesnih proizvoda iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj da svoje proizvode (jedan komad) prijave i dostave **do 7. travnja** u ova mjesta:

Budimpešta, HDS-ov Ured	1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24	Eva Mujić	+36-30/864-6394
Mohač i okolica		Marijana Balatinac	+36-20/398-0514
Santovo		Stipan Balatinac	+36-30/396-1851
Baja, Narodnosni dom	6500 Baja, Szabadság u. 23	Angela Šokac Marković	+36-70/374-9270
Pečuh, Klub „August Šenoa“	7624 Pečuh, Esze Tamás u. 3	Mišo Šarošac	+36-30/864-6395
Podravina, Centar J. G. Džuretin	7968 Martinci, Kossuth u. 2	Krištof Petrinović Kristina Gregeš Pandur	+36-30/221-9448 +36-30/499-1457
Zala, Zavod S. Blažetin	Serdahel, Kossuth Lajos u. 83	Zorica Prosenjak	+36-30/215-9850
Gradišće, Muzej sakralne umjetnosti	Prisika, Hunyadi János u. 19	Mirjana Šteiner	+36-30/215-5624

Prijavljeni uzorci bit će izloženi tijekom večeri u obliku švedskoga stola, a osim kulturnog programa uza sudjelovanje domaćih izvođača o dobrom raspoloženju pobrinit će se poznati hrvatski tamburaški sastav SLAVONSKE LOLE i podravski sastav P+.

Organizatori očekuju odaziv hrvatskih samouprava, ustanova i civilnih udruga diljem Mađarske, te naravno sve ljubitelje svinjskih specijaliteta i tradicionalne pučke kuhinje. Stolovi koji se preporučuju samoupravama i drugim ustanovama mogu se rezervirati od 20. ožujka 2017. godine za deset osoba, po cijeni od 55 tisuća forinti, za 12 osoba po 65 tisuća forinti (uključen paket pića), a za pojedince ulaznice će se prodavati u iznosu od 5000 forinti. Svi će posjetitelji moći uživati u švedskome stolu i osigurati će im se stol po potrebi. Rado Vas očekujemo!

Narudžba i informacije: Zoltan Vizvari, + 36 30 392 7013;
e-mail: hds.kpcohm@gmail.com

OBAVIJEST

Hrvatska samouprava Baranjske županije i Hrvatski klub „August Šenoa“ organiziraju hodočašće u **Međugorje 12. – 14. svibnja 2017.**

O podrobnostima opširnije može se informirati kod Miše Šarošca na telefonskom broju: 06-72/211-736, ili 06-30/8646-395.

Najveći iznos putnih troškova snositi će organizatori, po osobi se traži **5000 Ft.**

Smještaj će biti u Međugorju u privatnoj apartmanskoj kući s doručkom i večerom. Jedno noćenje stoji 24 eura, dakle dva polupansiona je 48 eura, što svatko plaća na licu mjesta.

Put se planira tako da autobus kreće od pečušskog parkirališta „Domus“ 12. svibnja u 02.00 sata. Usput se stane u Mostaru na kraće pregledanje grada, večera nas čeka u Međugorju, gdje boravimo i drugi dan. Vraćamo se 14. lipnja nakon doručka sa stankom u Sarajevu.

Naručen je autobus za 48 osoba, što znači da će putovati oni koji su se prvi prijavili i uplatili doprinos za putni trošak u Klubu.

Hodočašće podupire i Hrvatski ordinarijat Pečuške biskupije.

POZIV

ZAJEDNICAMA HRVATA ZA PRIJEDLOG
ODABIRA
PREDSTAVNIKA, ČLANOVA U SAVJET
VLADE REPUBLIKE HRVATSKE ZA
HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Vlada Republike Hrvatske Odlukom od 6. lipnja 2013. godine, a sukladno Zakonu o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske (NN:124/11, 16/12) osnovala je Savjet za Hrvate izvan Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Savjet) kao savjetodavno tijelo Vlade koje će joj pružati pomoć u kreiranju i provedbi politike, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Članove Savjeta, predstavnike Hrvata izvan Republike Hrvatske imenuje Vlada Republike Hrvatske na mandat od 4 godine, **na prijedlog hrvatskih zajednica** iz država iz kojih dolaze.

Slijedom navedenog, a imajući na umu da 6. lipnja 2017. godine članovima Savjeta ističe Zakonom propisani mandat, potrebno je od hrvatskih zajednica zatražiti nove prijedloge članova Savjeta.

Zajednice Hrvata svoje predstavnike u Savjet predlažu **iz redova najznačajnijih i najbrojnijih udruga, organizacija, institucija ili drugih oblika organiziranja, osoba koje su uvažene u sredinama u kojima žive, angažirane na očuvanju i jačanju hrvatskog identiteta svojih zajednica i na unapređenju odnosa sa svojom domovinom.**

Također, želimo zamoliti da se prilikom izbora odnosno dostavljanja prijedloga kandidata vodi računa o rezultatima rada dosadašnjih kandidata, raspoloživosti predloženih kandidata i realnim mogućnostima angažmana koji zahtijeva odvajanje privatnog vremena, mogućnost putovanja i opće spremnosti koje obnašanje ove dužnosti zahtijeva.

Zajednice Hrvata, uz prijedlog predstavnika za Savjet, podnose pismeno obrazloženje kandidature te životopis predloženog predstavnika.

Rok za podnošenje kandidature je **15. svibnja 2017.**

Prijedlozi predstavnika za Savjet dostavljaju se Veleposlanstvu Republike Hrvatske u državi u kojoj zajednice Hrvata predlažu svojeg predstavnika/predstavnike.

Molimo zajednice Hrvata da izaberu i predlože svojeg predstavnika, odnosno predstavnike sukladno broju za svaku pojedinu državu kako je određeno Zakonom.

U Koljnofu je prošli vikend začeto pripravljanje na ljetnu turu „Po staza naših starih“.

Luje d. d. traži studente za rad u ugostiteljstvu

Potrebni su nam radnici ovih profila:

- kuhari
- konobari
- pomoćni radnici u ugostiteljstvu (pomoćni kuhari i konobari, čistačice, rad na bazenu – posluživanje napitaka)
- recepcionari (uz uvjet poznavanja hrvatskog, mađarskog i barem jednoga svjetskog jezika), pomoćni recepcionari
- radnici u trgovini, dakle trgovci
- pekari.

Bilo bi poželjno znanje hrvatskog, mađarskog i barem engleskog jezika.

Sve možebitne molbe i životopise možete poslati na mail: posao@luje.hr ili se javiti na broj telefona 00 385 51 291 893.

Za sva vaša pitanja stojimo vam na raspolaganju.

MLINARCI

Udruga za razvoj zajednice sela na uskrсну nedjelju, 16. travnja 2017., organizira zabavu u domu kulture, s početkom u 19 sati. Na njoj će svirati sastav De Luxe. Organizatori sve prihode zabave žele iskoristiti u svrhe zajednice, tj. za izgradnju dječjeg igrališta. Ulaznice za 4000 Ft (sadrže i cijenu večere) mogu se kupiti kod predstavnika Udruge, kod Lile Kotnjek (tel.: 06 30-286-1413) ili kod Barbare Kiš (06 30-576-7552).

KERESTUR

U organizaciji Hrvatske samouprave Zalske županije i keresturske Hrvatske samouprave, 6. travnja 2017. u 14 sati priređuje se Susret mladeži pod naslovom „U zrcalu korizme“. Na Susretu će sudjelovati golski i keresturski učenici Nakon druženja, uoči korizme, bit će prikazana izradba pomurske pisanice. Priredbu potpomaže Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“

NATJEČAJ

Hrvatska državna samouprava raspisuje natječaj za popunu radnoga mjesta ravnatelja Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu.

Mjesto obavljanja dužnosti:

Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krležu 7624 Pečuh, Szigeti út 97.

Uvjeti:

- visoka stručna sprema (fakultet/visoka škola) (završeni nastavnički studij, nastavnički studij – smjer hrvatski jezik, ispunjavanje uvjeta učiteljskim stručnim ispitom za voditelja javnoobrazovne ustanove)
- stručno iskustvo najmanje pet godina
- mađarsko državljanstvo.

Datum popunjenja radnoga mjesta: 1. listopada 2017.

Vrijeme trajanja zaduženja voditelja: od 1. listopada 2017. do 30. rujna 2022.

Rok donošenja odluke o natječajima: najkasnije do 31. kolovoza 2017.

Uz natječaj molimo priložiti: stručni životopis, voditeljski program, preslika diplome, potvrda o nekažnjavanju.

Detaljne informacije možete naći na web-stranici:

www.kozigallas.hu.

Rok je za podnošenje prijava 30 dana od objave natječaja na web-stranici www.kozigallas.hu.

Prijave s dokumentacijom podnose se poštom (prioritetom preporučeno) na adresu:
Hrvatska državna samouprava, Országos Horvát Önkormányzat, 1089 Budapest, Bíró Lajos u. 24.